

ЯНОВСЬКА О. Г.

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка,
професор кафедри правосуддя, доктор юридичних наук, доцент, адвокат

ОКРЕМІ ПИТАННЯ СТАНДАРТИЗАЦІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Створення правової держави є одним із найактуальніших завдань, яке стоїть сьогодні перед Україною. Здійснити його неможливо без усвідомлення ролі у цьому процесі правових інститутів, покликаних активно сприяти охороні прав і свобод громадян, зміцненню законності і здійсненню правосуддя. Без ефективного функціонування незалежної та сильної адвокатури існування демократичної держави і громадянського суспільства неможливе. Національне законодавство визначило основні вимоги до адвокатської діяльності в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Однак, не тільки в цьому нормативному акті містяться стандарти професійної роботи адвокатів. Процесуальні кодекси України також визначають форми та порядок участі адвокатів у кримінальному, цивільному, господарському процесі та у адміністративному судочинстві. Рішення Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України та регіонів, статут Спільки адвокатів України, Асоціації адвокатів України та статuti адвокатських об'єднань і бюро містять в собі стандарти внутрішньо корпоративної поведінки адвокатів. І, нарешті, Правила адвокатської етики визначають етичні стандарти діяльності адвокатів України.

Окремо необхідно визначити стандарти адвокатської діяльності при наданні безоплатної правової допомоги в кримінальних провадженнях. Так, рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2013 року було схвалено «Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі» (далі — Стандарти), які являють собою комплекс основних характеристик моделі гарантованого державою захисту, передбачених міжнародними правовими актами, законодавством України, у межах яких та з урахуванням узгодженої правової позиції сторони захисту, захисник є незалежним в обранні стратегії і тактики захисту у кримінальному провадженні для здійснення активного та розумного захисту прав, свобод та законних інтересів клієнта всіма не забороненими законом засобами. Особлива увага в Стандартах приділена обов'язку захисника з'ясувати наявність фактів застосування до клієнта катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження з боку службових осіб оперативних підрозділів, органів досудового розслідування, пенітенціарної служби, інших службових осіб, та подати заяву про злочин

прокурору і звернутись у порядку ст. 206 КПК з відповідною заявою до слідчого судді.

З метою забезпечення дійсно ефективної професійної діяльності адвоката, в тому числі в кримінальному провадженні, необхідно дотримуватись високих професійних та етичних стандартів і при наданні особі доступу до адвокатської професії. На жаль, закріплений в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» порядок допуску до кваліфікаційного іспиту осіб, які виявили бажання отримати право на заняття адвокатською діяльністю, порядок проведення цього іспиту та подальшого стажування не забезпечують належний професійний відбір майбутніх представників адвокатського корпусу та не надають можливості здійснити формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, притаманних суто адвокатській професії.

На наш погляд, кваліфікаційний іспит має складатися з двох частин: теоретичного кваліфікаційного іспиту, що направлений на виявлення теоретичних знань у галузі права, історії адвокатури, правил адвокатської етики особи, яка виявила бажання стати адвокатом, та практичного кваліфікаційного іспиту, що полягає у визначенні рівня практичних навичок та умінь у застосуванні закону даної особи. При цьому теоретичний кваліфікаційний іспит необхідно проводити шляхом складення анонімного тестування. Анонімне тестування може проводитись за допомогою автоматизованої комп'ютерної системи, адміністратором якої може виступити Рада адвокатів України. Особі, яка успішно склала теоретичний кваліфікаційний іспит, кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури має видавати свідоцтво про складення теоретичного кваліфікаційного іспиту, яке буде дійсне протягом трьох років з дня складення іспиту.

Підставою допуску особи до складання практичного кваліфікаційного іспиту має стати рішення ради адвокатів регіону про успішне проходження стажування даною особою. Особі, яка успішно склала практичний кваліфікаційний іспит кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури видаватиме свідоцтво про складення практичного кваліфікаційного іспиту. І вже за результатами складення практичного кваліфікаційного іспиту рада адвокатів регіону буде приймати рішення про видачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.

Підводячи підсумки, слід підкреслити, що діяльність людей в різноманітних галузях суспільного життя врегульована численними нормами та усталеними стандартами. Певні вимоги до різних сфер людської діяльності дають змогу не тільки визначати рівень відповідності тієї чи іншої професійної активності вимогам, що пред'являються до такої діяльності, але і визначати ступінь відповідальності особи при порушенні загальних вимог до результатів чи процесу спеціалізованої діяльності.

Не є виключенням в цьому сенсі і адвокатська діяльність. Саме тому, не зважаючи на високий рівень творчості при виконанні адвокатами своїх професійних завдань, багатовікова історія існування та розвитку інституту правозахисту сформувала свої, специфічні вимоги та стандарти до цього виду діяльності.

ДОЛМАТОВ І. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри історії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

За Люблінською унією 1569 р. усі українські землі увійшли до складу Польського королівства. Це спричинилося подальшого посилення соціального та національно-релігійного гніту. Українські землі в складі Польського королівства входили у сім воєводств: Руське (Галичина), яке складалося з Львівсько-Галицької, Перемишльської, Сяноцької та Холмської земель; Бельзько (складалося з Бузького, Городельського і Грабовецького повітів); Волинське (складалося з Володимирського, Луцького й Кременецького повітів); Подольське (складалося з Кам'янецького, Червоногородського й Лeticівського повітів); Брацлавське (складалося з Брацлавського і Вінницького повітів); Київське (складалося з Київського, Овруцького і Житомирського повітів); Чернігівське, яке було утворене в 1635 році (складалося з Чернігівського та Новгород-Сіверського повітів).

На території України (за винятком Галичини) мало чинність на польське право, а обласні привілеї та Литовський статут, що одержав назву Волинського, а більшість українських міст керується положеннями магдебурзького права. Вхідження до складу іншої держави зумовило особливості у всіх галузях правового регулювання. Не виключенням стало й кримінальне право. Особливості польської правової традиції проявлялися, як в кваліфікації злочинів, так і в визначенні покарнь для злочинців.

Кримінальним злочином у матеріальному розумінні вважалася дія, що завдала шкоди та збитків не тільки життю, здоров'ю, майну. Честі особи, а й «шкоду та збиток державі». Одночасно набирає поширення формальне поняття злочину як дії, що заподіяла шкоду «державну інтересу», навіть, якщо ця дія і не була передбачена законом, що створювало ґрунт для судово-адміністративної сваволі. Розширюється й